

Vergaderjaar 2008–2009

21501-34

Raad voor Onderwijs, Jeugdzaken en Cultuur

Nr. 119

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR JEUGD EN GEZIN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 april 2009

Hierbij bied ik u het verslag aan van de laatste zitting van de Europese Raad van de Europese Unie voor Onderwijs, Jeugd en Cultuur (OJC Raad), aangaande het onderdeel Jeugd. Deze zitting vond plaats op 16 februari 2009 en was de 2923e zitting van de OJC Raad.

Er stonden twee punten op de agenda:

- 1) het aannemen van een kernpuntennota over het Europees Pact voor de jeugd en
- 2) een gedachtewisseling over een betere uitvoering en grotere zichtbaarheid van het Europees pact voor de jeugd.

De minister voor Jeugd en Gezin,
A. Rouvoet

Verslag OJC-Raad, onderdeel Jeugd, 16 februari 2009

1) De kernpuntennota voor de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad, betreffende:

- **het Europees pact voor de jeugd en**
- **de Europese samenwerking in jeugdzaken.**

In maart 2005 werd het Europees pact voor de jeugd (jeugd pact) aangenomen als onderdeel van de herziene strategie van Lissabon. Het jeugd pact moet ervoor zorgen dat bij de uitvoering van de strategie van Lissabon consequent rekening wordt gehouden met de specifieke problemen van jongeren. Sindsdien worden er jaarlijks door het Voorzitterschap (Vz) en de Commissie (CIE) kernboodschappen geformuleerd om de aandacht te vestigen op het jeugd pact.

Het Vz benadrukt dat de integratie van jongeren belangrijk is in de huidige financiële context. Bij een economische crisis zijn namelijk juist jongeren kwetsbaar. De lidstaten (LS) zouden bij het bestrijden van de jeugdwerkloosheid daarom meer aan de lange termijn moeten denken. Verder benadrukt het Vz dat jongeren bijdragen aan de verwezenlijking van de strategie van Lissabon.

Ook de CIE benadrukt de verschillende, en steeds groter wordende, problemen van jongeren in tijden van crisis. Ondanks dat de overheidsfinanciën onder druk staan, moet er blijvend in jongeren worden geïnvesteerd. Het is daarbij belangrijk dat jongeren betrokken worden bij de maatschappij en democratie. De CIE is erg blij met de kernboodschappen en vindt ze goed geformuleerd. Ten slotte deelt de CIE mee dat jongeren een veel belangrijker onderdeel moeten gaan uitmaken in de strategie van Lissabon na 2010.

De Raad neemt de kernboodschappen aan.

2) Gedachtewisseling over een betere uitvoering en grotere zichtbaarheid van het Europees pact voor de jeugd.

Het Vz wil graag van de LS weten hoe het jeugd pact beter kan worden geoperationaliseerd en hoe de zichtbaarheid hiervan kan worden vergroot.

De CIE onderstreept het belang van het jeugd pact; dit pact heeft het jeugd beleid op de Europese en nationale agenda's gezet. Het is een voorbeeld van de manier waarop meer aandacht kan worden gevestigd op de belangen van de jeugd. De CIE denkt dat er nog winst valt te behalen bij de uitvoering van het jeugd pact, bijvoorbeeld door de jongeren beter hierbij te betrekken. Het is goed te zien dat in de specifieke Nationale HervormingsPlannen (NHP's) voor de Lissabonstrategie er veel aandacht is voor jeugdwerkloosheid en de bestrijding daarvan. Een conclusie die uit de NHP's kan worden getrokken is dat opleidingen beter moeten aansluiten bij de eisen van de arbeidsmarkt. In verschillende landen zijn programma's gestart om de overgang van jongeren naar de arbeidsmarkt te verbeteren.

Bulgarije (BUL) ontwikkelt een middenlange strategie voor de jeugd. De jeugd werkt hier actief aan mee op diverse niveaus. De strategie beslaat een breed veld: onderwijs, migratie, sport, cultuur, jeugdmisdaad etc. BUL denkt ook aan het openen van jeugd centra.

Spanje (SPA) meldt dat verschillende organisaties betrokken zijn bij de uitvoering van het jeugd pact. In SPA is er goed overleg met jongeren in

de jeugdraad. Aandachtspunten voor SPA zijn emancipatie, werkgelegenheid en huisvesting. Verder werkt men in SPA met microkredieten, welke een goed instrument blijken om jongeren te laten ondernemen. Jongerenrondetafels stimuleren de sociale dialoog. Ook vindt SPA dat jongeren zelf betrokken moeten worden bij alle hervormingen. Ze worden hiervoor geactiveerd door middel van beurzen en stages. Werkgelegenheid, opleiding, sociale cohesie en integratie zijn van belang om de uitdagingen in hun leven het hoofd te bieden.

Malta (MAL) vindt het belangrijk om juist in deze economische crisis de jongeren goed te positioneren. De verschillende soorten beleid met aandacht voor jongeren moeten worden gebundeld. Er dient meer informatie te komen voor de jeugd om de overgang naar het werkende bestaan te verbeteren. Jongeren moeten geholpen worden om vaardiger en productiever te worden. Feedback vanuit de jongeren is nodig om het beleid aan te passen aan hun behoeften.

Italië (ITA) heeft initiatieven ontwikkeld om door middel van contactpunten op de ministeries het jeugdbeleid op elkaar af te stemmen. Het beleid is gericht op de lange termijn met als focus de overstap naar het actieve leven. ITA benadrukt het strategisch belang van de scholen bij het beter afstemmen van opleiding en werk, alsook bij het beter gebruik maken van particuliere en publieke instrumenten. ITA geeft aan dat het belangrijk is om maatregelen te bedenken om nieuwe bedrijven op te zetten. Het moet jongeren makkelijker worden gemaakt om te ondernemen. In ITA is een regelmatig periodiek overleg met jeugdvertegenwoordigers; door deze dialoog wordt de jeugd een stem gegeven.

Frankrijk (FRA) vindt de transversale aanpak belangrijk. Veel jongeren krijgen niet voldoende opleiding om de kans te krijgen autonoom te worden. Om het jeugdcompact ten uitvoer te brengen is het vooral belangrijk om jeugdorganisaties een stem te geven (zoals onlangs de bijeenkomst van het Europees jeugdforum in Rotterdam) en om met cijfermatige doelstellingen te werken (proefprogramma's met steun van het structuurfonds). Tevens benadrukt FRA het belang van het werken met vrijwilligers.

Oostenrijk (OOS) meldt dat hun jeugdbeleid sinds kort onderdeel is van het ministerie van Economische Zaken. Deze positie maakt de benodigde synergie mogelijk. Om de overstap van leren naar werken beter te laten aansluiten zijn diverse initiatieven opgestart. Speerpunt is vooral de begeleiding van jongeren. Tevens worden ondernemerscertificaten afgegeven door scholen die overal worden erkend. Op scholen wordt in vier verschillende modules (voor de leeftijden tussen 10 en 19 jaar) aandacht besteed aan de waarde van geld, economie, en ondernemen.

Roemenië (ROE) heeft een nieuwe minister voor Jeugd en Sport. Aandacht voor de jeugd is hierdoor goed gewaarborgd. ROE vindt dat jeugd prioriteit is om de doelstellingen van de Lissabonstrategie te bereiken. Het Europees jeugdcompact is belangrijk. Ook de combinatie van werk en gezin is belangrijk. Jongeren moeten beter zijn voorbereid op de arbeidsmarkt en jongeren moeten ervaring kunnen opdoen in een bedrijf. ROE pleit voor het opzetten van een Europees netwerk van bedrijven om jongeren tijdelijk werk aan te bieden. Ook wil ROE sterkere banden tussen de academische wereld en het bedrijfsleven. ROE stelt voor om een aanbeveling aan te nemen die nader ingaat op stages voor jongeren bij bedrijven in heel Europa. Hiervoor kunnen de cohesie- en structuurfondsen worden gebruikt. ROE pleit voor het verhogen van het budget voor het EU-programma Jeugd in actie na 2013.

Finland (FIN) heeft als uitgangspunt dat het jeugd pact efficiënter moet worden uitgevoerd met behulp van een interdisciplinaire structuur. FIN heeft positieve ervaringen met deze interdisciplinaire aanpak. Er is bijvoorbeeld een netwerk van jongeren opgezet voor advies over veel verschillende dossiers. Jongeren mogen niet buiten de boot vallen en dienen actief te worden betrokken. FIN bekijkt hoe het Europees beleid met indicatoren kan werken. Indicatoren zijn belangrijk voor de jongeren-sector omdat ze zaken meetbaar maken.

Slovenië (SLOV) heeft het jeugd pact aangegrepen om het onderwijs te verbeteren. SLOV wil jongeren helpen bij de ontwikkeling van hun vaardigheden om zo hun kansen en mogelijkheden voor de toekomst te verbeteren. Bij het vinden van oplossingen voor jongeren dienen zij zelf betrokken te worden. Op nationaal niveau probeert SLOV de overgang van school naar arbeidsmarkt te vergemakkelijken. Zo zijn er fondsen gevormd voor beurzen, zodat jongeren makkelijker geplaatst kunnen worden. Tevens heeft SLOV belastingfaciliteiten voor bedrijven die jongeren in dienst nemen. Ten slotte geeft SLOV aan dat er scherp gelet wordt op de coördinatie tussen het jeugd beleid en andere elementen van beleid dat belangrijk is voor jongeren.

Het Verenigd Koninkrijk (VK) heeft als uitgangspunt dat het beleid op lokaal niveau moet worden gecreëerd en cross-sectoraal dient te zijn. Elk kind heeft bijvoorbeeld recht op veiligheid. Het is de taak voor de overheid om barrières voor jongeren weg te werken. Vaak werkt één specifieke maatregel niet goed. Werkgelegenheid is vaak geografisch bepaald.

De beste garantie voor een soepele overgang van jongeren naar het werkende bestaan is ze uit te rusten met vaardigheden. *New skills voor new jobs* van de CIE is dan ook een goede aanpak. Stages zijn ook een uitstekende manier om te leren, daarom wil het VK in 2020 140 000 stages bieden in de vorm van leercontracten. De jeugdorganisaties zijn goede partners en kunnen een meerwaarde leveren door informele vaardigheden te stimuleren. Ook het programma Jeugd in Actie is voor de jongeren belangrijk.

Hongarije (HON) onderstreept dat het doel van het Europees pact voor de jeugd belangrijk is. Het biedt immers een strategie om de werkgelegenheid te stimuleren. In HON is het onderwijsstelsel nog niet goed afgestemd op de arbeidsmarkt. Nog steeds ondervinden jongeren problemen bij de eerste overstap. Jeugdwerkloosheid neemt in HON dan ook nog steeds toe. De vaardigheden van jongeren voor de arbeidsmarkt dienen te worden versterkt. HON benadrukt dat zowel op nationaal als op gemeenschappelijk vlak meer inspanningen moeten worden gedaan om de werkgelegenheid te bevorderen.

Nederland (NL) benadrukt dat het in de huidige nationale en Europese economische omstandigheden belangrijk is de aandacht te blijven vestigen op jongeren. NL geeft een aantal voorbeelden van beste praktijken die het Europees pact voor de jeugd handen en voeten geven. NL heeft een zogenaamde kwalificatieplicht ingesteld om zo jongeren beter toe te rusten voor duurzame arbeidsparticipatie. Jongeren, die nog geen afgeronde opleiding op het niveau van een startkwalificatie hebben, zijn tot hun 18de jaar verplicht om alsnog een startkwalificatie te behalen. Ook is er in Nederland het voornemen om vanaf 1 juli 2009 *de Wet Investeren in Jongeren* in te voeren. Deze wet regelt dat jongeren tot 27 jaar een recht op een werkleeraanbod krijgen in plaats van een recht op uitkering. Van deze nieuwe wet, die nog bij het parlement in behandeling is, wordt verwacht dat deze gemeenten nog meer aanzet tot activering van jongeren. Daarbij gaat het niet alleen om korte cursussen, maar om werk-

leeraanbod, zolang er nog geen reguliere baan is. Het is immers sociaal niet aanvaardbaar en economisch niet verantwoord dat jongeren langs de zijlijn staan.

Ten slotte maakt NL melding van de maatschappelijke stage die het huidige kabinet heeft ingevoerd. Het doel van deze maatschappelijke stage is dat alle jongeren tijdens hun schooltijd kennis maken met de samenleving én hier een onbetaalde bijdrage aan leveren. Het gaat er kortom om, dat jongeren zich bewust worden dat goed burgerschap ook inhoudt, dat je een bijdrage levert aan de maatschappij.

Luxemburg (LUX) ziet de ernst van de financiële crisis ook voor de jongeren. Het jeugdbeleid moet gebaseerd zijn op cross-sectorale kennis. Het nationale rapport over de jeugd wordt besproken met de jeugdorganisaties en daarna voorgelegd aan het Luxemburgs parlement. In LUX bestaat het zogenaamde jeugdwaarnemingscentrum, dat acties coördineert, als adviesraad voor beleidsmakers dient en fungeert als interdepartementaal comité. In LUX bestaat ook een zogenaamde assemblee van jongeren die hen op het hoogste niveau vertegenwoordigt. Het actieplan voor het jeugdbeleid wordt onderschreven door de gehele Luxemburgse regering. Veel terreinen raken het jeugdbeleid en hiervoor moet een coherent beleid komen.

Cyprus (CYP) heeft grote problemen met jeugdwerkloosheid gehad, maar deze is nu laag te noemen. Er zijn veel programma's voor integratie van jongeren gekomen. Daarnaast is er overheidssteun voor jongeren om een eigen bedrijf te beginnen en voor programma's om jongeren aan het werk te helpen. Ook worden jongeren geholpen bij het in kaart brengen van hun eigen talenten. Het probleem in CYP is dat veel jongeren hoogopgeleid zijn, maar dat ze niet gemakkelijk aan een baan komen.

Griekenland (GRIE) heeft een specifieke instantie opgericht om jongeren te helpen om toegang te krijgen tot de arbeidsmarkt. Het jeugdplan is een goed instrument. De Griekse staatssecretaris voor jeugdzaken probeert alle niveaus goed te laten samenwerken. Wel dienen jongeren te worden geactiveerd. Informatietechnologie is belangrijk en de Griekse overheid wil toegang bieden tot vrije netwerken en kennis. Ten slotte is er in GRIE een platform opgericht om jongeren meer te betrekken bij de maatschappij.

Portugal (POR) stelt dat jongerenproblemen niet kunnen worden aangepakt op een bureaucratische manier. De overheid moet wel een bijdrage leveren. De crisis is vooral ook een werkgelegenheids crisis. Jeugdzaken zijn in POR beter opgenomen in het nationaal hervormingsplan in het kader van de Lissabonstrategie. Jongeren moeten weten dat we aan ze denken en dat we beleid voor hen opstellen. Acties moeten dus zichtbaarder worden.

België (BEL) stipt twee uitgangspunten aan. Om een meerwaarde op Europees vlak te krijgen, moeten jongeren betrokken worden in het ontwerp van hun eigen leven. Jeugdbeleid heeft niet alleen gecoördineerde aanpak nodig, maar ook draagvlak op alle niveaus, niet alleen het formele jeugdveld. Het jeugdplan zou volgens BEL jongerenvriendelijker moeten worden gemaakt; informatie rond het jeugdplan moet in elk land op eenzelfde manier verschaft worden. Volgens BEL dienen we vertrouwen te hebben in jongeren. Creativiteit van jongeren en mogelijkheden van jongeren moeten worden gestimuleerd.

Duitsland (DUI) wil een grotere zichtbaarheid van het Europees jeugdplan. Een motto voor de herziening zou moeten zijn: minder is meer.

Belangrijke thema's voor DUI zijn sociale integratie, een goede opleiding en het bereiken van alle jongeren. Het is volgens DUI van belang te weten welke maatregelen een duurzaam effect hebben, zodat er overtuigender kan worden opgetreden bij het verwerven van gelden.

Ierland (IER) onderstreept het feit dat de jongeren een kwetsbare groep zijn. Integratie van jongeren werkt vaak niet goed. Jongeren moeten hun talenten kunnen ontwikkelen. Volgens IER moeten jongeren een prioriteit zijn in het algehele beleid. Diverse nationale programma's dienen te worden ontwikkeld waarin ook jongeren de nodige aandacht krijgen. In IER zijn een aantal structuren voor jongeren opgetuigd, met als beste voorbeeld de jeugdraad waarbij het ministerie voor jongerenzaken en jongereninstanties betrokken zijn. Op die manier krijgen jongeren toegang tot een adviesstructuur over diverse zaken die voor hen van belang zijn. Ook mensen die werken met jongeren kunnen daar advies krijgen. In IER worden ook op lokaal en regionaal niveau veel initiatieven ontplooid. Tevens kent IER een gezondheidskwaliteitskenmerk. Organisaties die goed omgaan met de gezondheid van jongeren worden beloond. Jongeren moeten volgens IER doordrongen worden van het belang om zelf ook een rol te spelen in het debat.

Letland (LET) onderstreept het belang van het ontwikkelen van de vaardigheden van jongeren. Jeugd moet één van de grote prioriteiten van de Lissabonstrategie na 2010 worden. De huidige economische situatie versterkt deze noodzaak alleen maar meer. LET roept de lidstaten op om het jeugdcompact te ondersteunen door gemeenschappelijke campagnes. Jongeren moet meer kansen worden geboden waarbij het ontwikkelen van hun verantwoordelijkheidszin benadrukt wordt.

Polen (POL) is zich er van bewust hoe belangrijk het jeugdcompact is. Dit compact moet meer bekendheid krijgen, bijvoorbeeld via de media en bij lagere overheden. Internationaal moeten er meer uitwisselingen van *best practices* komen. POL benadrukt het belang van internet, goed burgerschap, vrijwilligerswerk en maatschappelijk werk.

Zweden (ZWE) denkt dat we door deze discussie en documenten goed voorbereid zijn voor de voorjaarsstop. De vraag is nu hoe de Lissabonstrategie en het jeugdcompact nog meer kracht kunnen worden gegeven. Het jeugdcompact heeft nu al Europese en nationale meerwaarde. ZWE benadrukt het belang om de collega's van de andere beleidsterreinen te blijven betrekken bij de discussie over jongeren. De belangen van de jeugd moeten in beeld komen bij alle beleidsbesluiten. De dialoog tussen alle betrokken partijen van belang om input te krijgen vanuit de andere sectoren.

Denemarken (DK) bedankt het Vz voor de gedachtewisseling. DK vindt meer mobiliteit voor jongeren belangrijk en vrijwilligerswerk kan hierbij een rol spelen. DK refereert aan de interventie van NL over de stages en de kwalificatieplicht en regels voor jongeren onder de 27. Ook het VK heeft een hoog ambitieniveau. Stageplekken in het bedrijfsleven zijn belangrijk. Om jongeren te activeren kunnen de structuurfondsen worden gebruikt. DK ziet uit naar nieuwe teksten die aan deze problematiek zullen refereren.

Slowakije (SLOW) benadrukt het belang om alle middelen te bundelen om van het Jeugdcompact een succes te maken. Het Jeugdcompact moet ook in de praktijk worden gebracht. Er is een goed evenwicht tussen werk en leven/mobiliteit nodig. Jongeren moeten ervan worden overtuigd dat ze hard nodig zijn.

Conclusie: De CIE dankt het Vz voor de inzet. Volgens de CIE moeten we samen werken aan de uitdagingen en de uitwisseling van *best practices* blijven stimuleren. De CIE werkt aan een informeel voorstel (2011) voor vrijwilligerswerk. Het is belangrijk dat het Jeugdcompact zichtbaarder wordt. Hiervoor is een brede aanpak nodig waarbij bestaande middelen beter ingezet worden.

Het Vz concludeert dat de LS een aantal zaken belangrijk vinden, zoals: vrijwilligerswerk, mobiliteit, samenwerking tussen onderwijs & bedrijfsleven en ondernemerschap.